

Koninkrijk der Nederlanden

RIORANJE

Alles wat je moet weten voor
een heerlijk verblijf in Rio

2016

Samen naar Rio de Janeiro

Van harte welkom in Rio de Janeiro! En welkom in Brazilië, een land van voetbal, samba en carnaval; een land met een gastvrije bevolking, een fascinerende cultuur en een indrukwekkende natuur! Brazilië, waar in augustus (5-21) de Olympische Spelen en in september (7-18) de Paralympische Spelen plaatsvinden. Zo'n 10.500 Olympiërs uit 206 landen en 4.350 Paralympiërs uit 176 landen nemen deel aan deze eerste Spelen in Zuid-Amerika.

Een grote equipe Nederlandse topsporters zal ons land vertegenwoordigen op de Spelen. Iedere dag weer zal je Nederlandse sporters zien excelleren op het allerhoogste podium. Dat maakt ons trots, we horen bij de allerbesten met ons kleine landje. We hebben vertrouwen in onze sporters en hun coaches. Ze verdienen al onze steun, ze waarderen dat ook en hebben het nodig. De Zomerspelen van nabij meemaken wordt een bijzondere belevenis, met vele momenten om als fan van de Nederlandse sporters van TeamNL nooit meer te vergeten.

In dit boekje vind je handige tips en belangrijke adressen om er een mooie reis en een geslaagd bezoek van te maken. Lees vóór je op reis gaat het BZ reisadvies op (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/reisadviezen>) en download de 24/7 BZ Reis app. Zo blijf je altijd op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en kan je, indien nodig, snel met ons in contact komen. Voor actuele reisadviezen kan je

ook het Twitteraccount [@247BZ](https://twitter.com/247BZ) volgen.

Voor actuele informatie over de Spelen raadpleeg TeamNL (<https://teamnl.org/>) en de officiële website RIO2016 (<http://rio2016.com/en>).

Heb je tijdens je verblijf in Rio vragen? Dan kan je ons tijdens de wedstrijddagen vinden in de Nederlandse Pop-up ambassade in het Holland Heineken House. Of bel het 24/7 BZ Contactcenter: +31 247 247 247.

Wij wensen je alvast een goede reis en tot ziens in Rio de Janeiro!

Han Peters, ambassadeur in Brazilië

Inhoud

Wat kan de Nederlandse ambassade en het consulaat generaal voor je doen?	8
Tips voor je verblijf in Rio	14
Het Holland Heineken House	56
De Spelen en de toegangskarten	62
Handige woorden en zinnen	64
Belangrijke contactgegevens en handige informatie	70
Colofon	79

Wat kan de Nederlandse ambassade en het consulaat generaal voor je doen?

Als je in Rio de Janeiro in moeilijkheden komt die je niet zelf kunt oplossen, dan kan het consulaat-generaal in Rio in veel gevallen bemiddelen of adviseren. Als je verder landinwaarts reist, kunnen de Nederlandse ambassade in Brasilia, het consulaat-generaal in São Paulo of één van de tien honorair consulaten elders in het land misschien hulp bieden. Voor consulaire vragen tijdens je verblijf in Rio kan je terecht bij de Nederlandse Pop-up ambassade. Deze zal te vinden zijn bij de ingang van het Holland Heineken House. De Pop-up ambassade is voor iedereen bereikbaar en je hebt er geen toegangkaart voor het Holland Heineken House voor nodig.

De Nederlandse vertegenwoordiging kan je helpen in de vorm van:

- Het regelen van een noodpaspoort of laissez-passer als je reisdocument kwijt is of gestolen.
- Advies over het overmaken van geld vanuit Nederland.

- Het in contact brengen met een plaatselijke advocaat of arts.
  - Het zorgen voor informeren van familie en relaties bij een ongeluk, ziekenhuisopname of overlijden.
  - Advies over de procedures in deze gevallen (zie ook de onderstaande tip).
  - Onderhouden van contacten met de lokale autoriteiten bij het opsporen van vermiste personen.
  - In contact treden met en bezoeken van Nederlanders die gearresteerd zijn of gedetineerd.
  - Als het niet anders kan: bij problemen berichten doorgeven aan familie of vrienden in Nederland.
- Het betalen van hotels, restaurants, medicijnen, artsen en autohuur.
  - Het in bewaring nemen van geld of bagage.
  - Het betalen van de terugreis, een advocaat of borgsom.
  - Het regelen van betere verzorging in ziekenhuis of gevangenis dan lokaal gebruikelijk.
  - Het regelen van onderdak, werk of werkvergunning.
  - Je uit de gevangenis halen, een onderzoek instellen naar een misdrijf of bemiddelen in een civielrechtelijke zaak.

LET OP: CONSULAIRE HULP KAN GELD KOSTEN.

De Nederlandse vertegenwoordiging kan helaas niet alles voor je doen. De mogelijkheden zijn in de praktijk beperkt. De vertegenwoordiging kan je bijvoorbeeld niet van dienst zijn bij de volgende zaken:

TIP: Registreer je als bezoeker van Brazilië. Zie ook pagina 36. Zo ben je in geval van een calamiteit of crisis gemakkelijker te bereiken. En download de 24/7 BZ Reis app, zodat je altijd toegang hebt tot handige informatie!

'Vrijdag 5 augustus staat al tijden rood omcirkeld in mijn agenda. Dan beginnen eindelijk de Olympische Spelen! Ik heb een grote passie voor sport en alles wat ermee te maken heeft. Zelf ben ik fanatiek voetballer: elke zaterdag sta ik met mijn team op het voetbalveld om onze nummer 1-positie in de competitie te verdedigen. In de winter schaats ik graag. Het liefst op natuurijs, maar de baan voldoet ook prima. Ben ik niet zelf aan het sporten, dan kijk ik wel naar sport op televisie. Ik volg natuurlijk alle voetbal- en schaatswedstrijden, maar kijk ook graag hockey, tennis, atletiek... eigenlijk alles! Natuurlijk wil ik ook van de Olympische Spelen zoveel mogelijk wedstrijden zien. Waar ik het meest naar uitkijk? De hockeymannen. Wat een toppers!

Evert van der Struik

Tips voor je verblijf in Rio

Een goede voorbereiding: daar begint het altijd mee. Ga je naar de Zomerspelen in Brazilië? Lees deze tips en informatie aandachtig door en je hebt een waardevolle voorsprong voor een onbezorgde, onvergetelijke reis. We vertellen je graag wat je moet regelen en waaraan je moet denken, zowel vóór vertrek als straks tijdens je verblijf in Rio en mogelijk elders in Brazilië.

Braziliaanse wetgeving

Houd je aan de wet, lokale gebruiken en omgangsvormen. Volg de aanwijzingen op van de autoriteiten en de OS2016-vrijwilligers. Politieagenten zijn gewend autoritair op te treden en accepteren minder dan de Nederlandse politie. Besef dat er ook grote verschillen zijn tussen Nederland en Brazilië op justitieel gebied. Wanneer je in aanraking komt met de Braziliaanse Justitie kunnen de ambassade en de consulaten-generaal maar heel beperkt assistentie verlenen.

**LET OP: VOOR ALCOHOL IN HET VERKEER
GELDT EEN ZEROTOLERANCEBELEID. VERDER
IS DRUGSGEBRUIK VERBODEN, EVENALS
WILDPLASSEN EN WILDKAMPEREN.**

Corruptie

Meewerken aan corruptie van overheidsdienaren (inclusief politieagenten) is bij wet verboden.

TIP: Houdt een politieagent je aan, toon dan je documenten en probeer te voorkomen dat je ze moet afgeven. Een boete betaal je in Brazilië niet ter plekke, maar stort je bij een geldautomaat (ATM) op een bankrekening.

Demonstraties

In Brazilië zal het aantal betogingen rond de Zomerspelen wellicht (weer) toenemen. Probeer te voorkomen dat je op het verkeerde moment op de verkeerde plek terechtkomt, zodat je buiten mogelijk geweld, verkeerschaos en fikse vertragingen blijft.

Drugs zijn streng verboden

Voor drugs geldt een zero-tolerancebeleid. De Braziliaanse wet maakt geen onderscheid tussen soft- en harddrugs. Bezit en gebruik van verdovende middelen wordt zwaar bestraft. Het bezitten of roken van een joint kan al leiden tot vervolging en gevangenisstraf.

TIP: Laat je niet misleiden als je toch een wietlucht op straat ruikt: het is en blijft strafbaar!

Nederland heeft inmiddels flink wat **Olympisch metaal** binnen gehaald. Met 77 keer goud, 85 zilver en 104 keer brons staan we op de **15e plaats** in het medaille-klassement allertijden.

Drugs in drankjes

Het komt in Brazilië geregeld voor dat iemand verdovende middelen in je drankje gooit, hier bekend als ‘boa noite Cinderella’ (welterusten Cinderella).

TIP: Drink altijd je glas leeg voordat je het ergens laat staan, of koop een nieuw drankje in een nieuw glas.

Elektriciteit

In Brazilië zijn twee voltages in gebruik: 110 volt en 220 volt, in beide systemen met 60 Hz (in Nederland 50 Hz). De stekker en stopcontacten zijn meestal van het type zonder aarde, zoals die ook in Nederland bekend zijn. Soms heb je een verloopstekker nodig voor Amerikaanse stopcontacten. Als op het typeplaatje van je elektrische apparaat of oplader ‘110-240 volt en 50-60 Hz’ staat, dan kun je het apparaat vrijwel overal in Brazilië gebruiken. In Rio de Janeiro komt 110 volt het meeste voor, maar vaak zijn er in hotelkamers ook 220 volt stopcontacten aanwezig.

Geldzaken

In winkelcentra, bij benzinestations en bij banken vind je geldautomaten (ATM). Hebben deze het logo van Cirrus of Maestro, dan kun je er geld opnemen. Het maximale bedrag per keer verschilt per automaat. Sommige banken rekenen kosten van ongeveer vier tot acht euro per opname. Bij geldwisselkantoren kun je euro's en dollars omwisselen. Op veel plaatsen kun je direct met je bankpas of creditcard betalen.

Uit oogpunt van veiligheid zijn Nederlandse bankpassen vaak alleen in Europa bruikbaar. Grote hoeveelheden cash (boven 10.000 euro) moet je overigens melden, zowel op Schiphol als bij aankomst in Brazilië bij de douane. De meeste in Nederland bekende creditcards worden ook geaccepteerd in Brazilië, met name Visa en Mastercard. American Express in iets mindere mate. Het geven van fooien in eetgelegenheden (meestal 10%) is gebruikelijk, maar check eerst of die niet meteen in de factuur zijn verwerkt (dit is vaak het geval).

TIP: Check vooraf bij je bank of je wereldwijd geld kunt opnemen met je bankpas en/of creditcard. Vaak is dit eenvoudig aan te passen. Raadpleeg voor informatie over valuta en wisselkoersen http://www.valuta.nl/braziliaanse_reaal.

Pinfraude (skimmen) komt vaak voor. Het is bijzonder lastig om snel een nieuwe bankpas te krijgen, en de Nederlandse vertegenwoordigingen in Brazilië kunnen je financieel niet bijstaan. Financiële problemen kun je oplossen met geldtransfers, bijvoorbeeld via Western Union of MoneyGram.

LET OP: VOORKOM SKIMMEN EN GEBRUIK BIJ VOORKEUR EEN GELDAUTOMAAT IN/BIJ EEN BANK OF WINKELCENTRUM. WISSEL GELD BIJ VOORKEUR BIJ EEN BANK.

Rugbyspelers en golfers mogen dit jaar voor het eerst sinds lange tijd weer los op de Olympische spelen. Golf was voor het laatst in 1904 onderdeel van de zomerspelen. Rugby werd na 1924 van het olympische programma geschrapt.

Hiv/aids

Brazilië heeft hoge hiv/aids besmettingscijfers. Veel mensen zijn met het virus besmet, met vaak bijkomende ziektes zoals tuberculose. Neem dus de nodige maatregelen om besmetting te voorkomen. Onbeschermd seks wordt zéér sterk afgeraden!

TIP: In verband met hiv/aids en andere overdraagbare ziektes wordt onbeschermd seks zeer sterk afgeraden.

Homoseksualiteit

Wees je ervan bewust dat ook in Brazilië gewelddadige antihomo-incidenten voorkomen. Brazilië kent geen wetten of regels die de rechten van homoseksuelen en transseksuelen beperken.

Ho(s)tel/accommodatie

De verwachting is dat, voor en gedurende de Zomerspelen, in Rio de Janeiro een gebrek zal zijn aan hotelkamers, appartementen, andere verblijfplaatsen en vervoer. Bovendien stijgen de hotelkosten. Regel daarom je accommodatie en vervoer tijdig voordat je vertrekt. Het is verleidelijk uit te kijken naar goedkopere ho(s)tels of pensions, maar houd er rekening mee dat veiligheid een issue kan zijn. Zie ook de website van ATPi Sports Events, officiële partner van NOC*NSF: www.atpi.com/rio2016/olympische-spelen/.

Gezondheid

De gezondheidszorg in Brazilië is van een ander niveau dan in Nederland. In Rio de Janeiro zijn openbare ziekenhuizen met (meestal) Engelssprekende artsen en goede medische faciliteiten, maar medische voorzieningen op het platteland en in de afgelegen gebieden zijn vaak minimaal.

Wees vooral in de afgelegen gebieden voorzichtig met het accepteren van bloedtransfusies.

Beland je in een ziekenhuis, bel dan zo snel mogelijk je verzekering. De verzekeraar kan indien nodig het ministerie van Buitenlandse Zaken om assistentie vragen. Kom je terecht in een privé-ziekenhuis? Neem dan als het kan contact op met je verzekeraar voordat je een behandeling ondergaat, om onaangename financiële verrassingen te voorkomen.

Kijk voor je op reis gaat op de site van het RIVM (www.rivm.nl), daar staan goede adviezen en tips. Zie ook 'Vaccinaties'; op pagina 46.

TIP: Met een mobiele telefoon kun je altijd, ook al heb je geen beltegoed, voor alle spoedeisende hulp 190 bellen (politie - 190, brandweer - 193, hulpdiensten - 192). Let wel, meestal spreekt men alleen Portugees.

Klimaat

Tijdens de Zomerspelen is het winter in Brazilië. De temperaturen lopen uiteen van 8 tot 31 graden, afhankelijk van de plaats in het land. In Rio de Janeiro kunnen de temperaturen overdag variëren tussen 18 en 26 graden en in de avond en nacht zijn de temperaturen tussen 10-16 graden. Voor de Carioca's – inwoners van Rio de Janeiro - wordt deze periode als fris en soms zelfs koud ervaren. Houd hier rekening mee bij het inpakken van uw bagage. Rond 6 uur 's ochtends wordt het licht en rond 7 uur 's avonds wordt het donker.

Medicijnen

Het kan bij drogisten en apotheken ter plekke lastig zijn het juiste medicijn te vinden. Zo staat de informatie in het Portugees op de verpakkingen en zijn de merknamen anders dan bij ons. Op kleinere verkooppunten zijn de medicijnen niet altijd op de juiste manier (temperatuur) bewaard.

TIP: Neem je medicijnen mee en reken een paar dagen extra vanwege eventuele vertraging. Vraag je dokter of voor jouw medicijn ook een internationaal certificaat nodig is. Meer informatie hierover vind je op de website van het CAK (www.hetcak.nl).

Minderjarige fans of toeristen

Minderjarigen (tot en met 18 jaar) mogen in Brazilië niet zonder een volwassen begeleider in een hotel overnachten. Vóór vertrek moet(en) de ouder(s) deze

begeleider aanwijzen via een speciaal formulier. Het consulaat van Brazilië in Rotterdam kan aangeven of ondertekening van het formulier in Nederland moet gebeuren. Kijk op <http://sistemas.mre.gov.br/kitweb/datafiles/Roterda/pt-br/file/formulario%20avm%2029ago2012.pdf> voor meer informatie.

Minder validen

Rondom de sportlocaties en bij het nieuwere transport systeem (BRT en metro) is zeker rekening gehouden met mindervaliden. Maar in grote delen van de al bestaande infrastructuur is dit veel minder het geval. Aangeraden wordt om zeker als mindervalide altijd op stap te gaan met iemand die kan assisteren voor het geval dat dit nodig mocht zijn. Hoewel vele Brazilianen behulpzaam zullen zijn, kan de taalbarrière het lastig maken om hulp aan derden te vragen.

Rio mag het
(Olympische)
spits afbijten: het
is namelijk de
álleereste keer dat
de Zomerspelen
in Zuid-Amerika
plaatsvinden.

Paspoort

Met een geldig Nederlands paspoort heb je geen visum nodig. Bij aankomst op het vliegveld krijg je een tijdelijke verblijfsvergunning voor een verblijf tot maximaal 90 dagen. Bij langer (dus illegaal) verblijf volgen boetes, kun je het land worden uitgezet en mag je mogelijk in de toekomst Brazilië niet meer in. Om zonder problemen Brazilië binnen te komen, adviseren wij een paspoort met een minimale geldigheid van zes maanden en met tenminste twee lege visumpagina's. Een Nederlandse identiteitskaart is niet geldig als reisdocument om Brazilië binnen te komen! Op Schiphol is het niet mogelijk een nooddocument te verkrijgen. Ook kinderen dienen in het bezit te zijn van een eigen paspoort. Berg je paspoort tijdens je verblijf goed op, het liefst in een kluis. Raak je je reisdocument onverhoopt kwijt door verlies of diefstal, neem dan direct contact op met het 24/7 BZ Contactcenter, of kom langs bij de Balie voor consulaire vragen in het Holland Heineken

House. Laat een kopie van de houderpagina achter bij thuisblijvers, zet een foto ervan op je telefoon en neem vanuit Nederland twee pasfoto's mee (voor als je een nieuw reisdocument moet aanvragen).

TIP: Maak een scan/foto van de houderpagina van je paspoort en stuur die naar je eigen e-mailadres.

TIP: Draag in Brazilië een kopie van je paspoort bij je.

Prostitutie

Prostitutie is in Brazilië niet strafbaar, het exploiteren van prostituees wel. Prostitutie trekt vaak criminaliteit aan en de zones waar prostitutie wordt bedreven, zijn niet veilig. Verder is ook in Brazilië bij seksueel contact met minderjarigen sprake van een ernstig strafbaar feit, met – bij veroordeling – zware straffen, los nog van mogelijke Nederlandse strafrechtelijke

vervolg. Zie je aanwijzingen voor mensenhandel of ben je getuige van kinderprostitutie? Kijk niet weg, maar meld het (al dan niet anoniem) op www.meldkindersekstoerisme.nl of bij het Braziliaanse ministerie van Justitie via het speciale telefoonnummer 100 (Portugeessprekend).

Registreer je als bezoeker van Brazilië

In het geval van een calamiteit of crisis is het vaak lastig om actuele en juiste informatie te krijgen, zeker als taal en omgeving onbekend zijn. Op zo'n moment is het fijn als de ambassade je rechtstreeks kan bereiken en je over eventuele risico's kan informeren.

TIP: Registreer je voorafgaand aan vertrek bij het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken op <https://www.kompas.buzaservices.nl/registration/>. Zo weet de ambassade dat je in Brazilië verblijft en ben je in geval van calamiteit of crisis gemakkelijker te bereiken.

Taal

In het Portugeestalige Brazilië wordt er nog relatief weinig Engels gesproken. Tijdens de Zomerspelen zijn er wel veel Engelstalige vrijwilligers bij de Olympische accommodaties en op belangrijke toeristische plaatsen, zoals bij het Christusbeeld, op het vliegveld en busstation en zijn er Engels- en Spaanssprekende politieagenten (BPTur). Op hun uniform staat dan de vlag van de taal (of talen) die zij beheersen.

Handige woorden om te kennen:

Stadion:	estádio
Ziekenhuis:	hospital
Bus:	ônibus (BRT)
Centrum:	centro
Kunt u me helpen:	Você poderia me ajudar?
Dank je wel:	obrigado/obrigada

Telefoonverkeer

Bellen binnen Brazilië of naar een Nederlands nummer is niet altijd mogelijk. Soms kan er, afhankelijk van waar je bent, tijdelijk geen bereik zijn. Sms-berichten komen gebrekkig aan. Het is wel mogelijk een lokale simkaart te kopen (ongeveer 5 euro) met je paspoort en het adres van je hotel. Let erop dat de verkoper 'estrangeiro' invoert in het systeem. Daarna kan je de kaart activeren met je paspoortnummer. Soms is een andere procedure nodig. Toets dan oo gevolgd door de code van de lokale telefoonprovider waarmee je wilt bellen en dan 31: dis ooXX31. De nummers van providers: 14 (Brasil Telecom), 21 (Embratel), 23 (Intelig/TIM), 25 (GVT), 31 (Oi) en 41 (TIM).

Niet alle providers zijn in het gehele land actief, lokaal kunnen er ook nog andere providers zijn. In Brazilië kunt u met een Nederlandse telefoon bellen. Wij raden u aan om eerst bij uw provider te informeren naar de kosten. Deze kunnen namelijk erg hoog zijn. Informeer ook bij uw provider met welke telefoonmaatschappij er in Brazilië wordt samengewerkt. Zo kunt u nagaan of er zich problemen voordoen.

LET OP: DE ZEER HOGE KOSTEN VAN TELEFOON- EN DATAVERKEER. DEZE KUN JE ENIGSZINS VERMINDEREN DOOR EEN LOKALE SIMKAART AAN TE SCHAFFEN. DE MEESTE HOTELS HEBBEN WIFI, SOMS ZELFS GRATIS, MAAR WEES UITERAARD VOORZICHTIG MET GEBRUIK VAN WIFI, VOORKOM DAT JE TELEFOON/TABLET GEHACKT WORDT EN GEBRUIK HET LIEFST NIET DE GRATIS WIFI BIJ BUSSTATIONS, VLEGVELDEN EN ANDERE OPENBARE PLEKKEN.

Tijdsverschil

Tijdens de Zomerspelen is het in Rio de Janeiro 5 uur vroeger dan in Nederland.

Transport

Het meeste personenvervoer tussen de hoofdsteden van de deelstaten gaat per vliegtuig. Houd rond de Zomerspelen rekening met aanzienlijke drukte en vertragingen, en vliegtickets die flink duurder zijn. Ga je andere steden bezoeken? Op het platteland en in de afgelegen gebieden kunnen de wegen slecht zijn, met gaten en kuilen. Maak daarom – als je per auto reist – gebruik van de grotere doorgaande (veelal tol)wegen. Je mag als toerist met een Nederlands rijbewijs in Brazilië autorijden. Rij voorzichtig, niet te snel (er zijn veel controles, flitspalen en verkeersdrempels) en houd rekening met onvoorspelbaar rijgedrag van anderen. Rij liever niet in het donker buiten de bebouwde kom: veel wegen zijn niet of slecht verlicht, evenals auto's en vrachtwagens zelf. In Rio raden wij je aan gebruik te maken van het openbaar vervoer. Veel wegen, met name rond de sportaccommodaties, zijn afgesloten tijdens wedstrijden.

LET OP: ER ZIJN VEEL ZAKKENROLLERS ACTIEF IN HET OPENBAAR VERVOER.

Bus

Wat betreft het openbaar vervoer kan gebruik worden gemaakt van stadsbussen. Deze zijn in de spitsuren echter overvol en daardoor soms onveilig. Een goed alternatief zijn de wat luxere aircobussen, waarvoor je een vast tarief betaalt van ongeveer R\$ 10,- tot R\$ 16. Buslijnen in Rio (Engels): <http://www.vadeonibus.com.br/en/home>. Speciaal voor de Spelen zijn de BRT (Bus Rapid Transport) aangelegd. De bussen maken gebruik van speciale busbanen om zo files te omzeilen. Een van de vertrekpunten is bij het internationale vliegveld (Galeão/GIG/Tom Jobim) die gaat tot aan Barra de Tijuca (Alvorado). Zie ook (Engels): <http://brtrio.com/?lang=en>.

Metro

Het metronet is vooralsnog beperkt, maar is een uitstekend transportmiddel om het centrum te bereiken waar autoverkeer moeilijk is en parkeren bijna onmogelijk. De metro heeft momenteel twee lijnen en verbindt Copacabana met het centrum en de noordelijk gelegen stadsdelen. Metrolijn 4, die het centrum, via de Copacabana, met de wijken Ipanema, Leblon tot aan Barra de Tijuca zal verbinden, moet vóór de Spelen gereed zijn. Kijk voor meer informatie over het metronetwerk in Rio de Janeiro op www.metrorio.com.br.

VLT

Het nieuwe traject van de Veículo Leve sobre Trilhos (VLT), vergelijkbaar met de tram, is naar verwachting in augustus af. De VLT en de BRT (Bus Rapid Transport) vormen de voorkeursverbindingen tussen de nationale luchthaven, Santos Dumont, en de Olympische locaties. Bezoekers die niet rechtstreeks

op Rio (GIG) vliegen, maar bijvoorbeeld via São Paulo reizen, reizen waarschijnlijk via SDU Rio binnen. Deze route is mogelijk goedkoper dan de rechtstreekse verbinding.

Taxi

Er zijn gele en rode taxi's. Gele taxi's kunnen op straat worden aangehouden en rijden op de meter. De chauffeur heeft een tabel met vaste prijzen voor routes. Pre-paid deals zijn illegaal. Radio taxi's dienen te worden gebeld. Ze zijn over het algemeen 30 procent duurder, maar vaak ook groter en voorzien van airconditioning. De taxi's kunnen wit, rood of blauw zijn. Vraag iemand in een hotel of restaurant een reservering te maken aangezien er over het algemeen geen Engels wordt gesproken door de centrale en de chauffeurs. Bekijk hier de tabel met prijzen, zodat je een idee hebt en straks niet te veel betaalt: <http://visit.rio/mobilidade>. Veelgebruikte apps voor taxi's zijn [99Taxis \(99taxi.com\)](http://99Taxis) en Easy Taxi (easytaxi.com).

Fiets

De stad Rio de Janeiro heeft één van de grootste fietspadennetwerken van Zuid-Amerika. Het aantal kilometer fietspaden is de laatste jaren flink uitgebreid. De gemeente heeft een fietsverhuur project, Bike Rio, om fietsen te stimuleren. Helaas wordt hierbij alleen Visa Card geaccepteerd. Meer informatie over het huren van (de oranje) fietsen vind je hier: <http://www.mobilidad.com.br/bikerio.asp>.
Let wel goed op, niet alle verkeersdeelnemers respecteren fietsers en/of fietspaden.

Meer over het openbaar vervoer in de stad Rio de Janeiro kun je vinden op: <http://www.rio2016.com/en/rio-de-janeiro/maps/transport-map>.

Vaccinaties

Voor Brazilië gelden geen verplichte vaccinaties als je

vanuit Nederland reist, al raden sommige instanties wel inentingen aan, met name tegen gele koorts, hepatitis A, DTP en tyfus. Vaccinatie is wel verplicht als je drie maanden direct voorafgaand aan je bezoek aan Brazilië in een land bent geweest waar gele koorts voorkomt. Informatie vind je onder andere op www.lcr.nl/Landen/Brazilie.

TIP: Ga op tijd na of je vaccinaties in orde zijn.

Soms is meerdere keren prikken noodzakelijk voor een werkzame vaccinatie.

Veiligheid en calamiteiten

De veiligheidssituatie in Brazilië is aanzienlijk anders dan in Nederland. Er zijn in Brazilië veel (vuur)wapens in omloop en de drempel voor het gebruik van geweld is er vaak relatief laag.

Mocht je worden beroofd of overvallen, verzet je dan niet en geef alles meteen af. Laat een proces verbaal ('boletim de ocorrência') opmaken bij een

politiebureau ('delegacia') voor alle verloren of gestolen bezittingen, met name voor het indienen van een schadeclaim bij je verzekering. In Rio de Janeiro is er een speciale toeristenpolitie, DEAT, die gedurende de Zomerspelen in alle belangrijke politiebureaus tweetalige agenten zal hebben.

Zoals in elke grote stad, en bij ieder groot evenement, moet je opletten voor kleine en grote criminaliteit, zoals zakkenrollen. Neem de gebruikelijke veiligheidsmaatregelen. Een paar eenvoudige adviezen:

- Blijf zoveel mogelijk op drukke plaatsen, straten en pleinen. Soms loop je slechts één straat verder al risico op een onaangename ervaring.
- Ga niet in het donker het strand op. Promenades bij de stranden kun je meestal wel gebruiken, deze zijn over het algemeen goed verlicht.
- Respecteer aanwijzingen van de lokale politie. Ga zo min mogelijk in discussie en meng je niet in

opstootjes, ruzies of protesten.

- Uitgaan in de steden kan zonder problemen, maar wees voorzichtig. In groepsverband is het over het algemeen veiliger. Neem een officiële taxi, het liefst met meerdere personen. Vraag in het hotel of restaurant hulp bij het regelen hiervan.
- Zorg dat je een goede reisverzekering hebt afgesloten.

TIP: Neem zo weinig mogelijk waardevolle spullen mee, draag geen sieraden, horloges of handtassen en loop niet zichtbaar met je mobiele telefoon, camera, tablet of laptop. Zakkenrollers zijn zeer actief op drukke plaatsen. Draag alleen een kopie van je paspoort (en laat het origineel in de kluis in het hotel) en ga met zo min mogelijk geld op stap. Zorg wel dat je altijd wat cash geld bij je hebt om in geval van bedreiging onmiddellijk te kunnen overhandigen. Verzet je nooit tegen de overvallers, ze zijn zelden alleen en meestal bewapend.

Veiligheid water en voedsel

De kwaliteit van het water uit de kraan is in het hele land matig tot slecht. Het water is prima te gebruiken om te douchen, wassen of tanden poetsen, maar drinkwater uit flessen is veiliger. Wees voorzichtig met eten dat op straat wordt verkocht, vooral met ongekookt eten.

Vermissing bankpas of creditcard

Verlies je je bankpas of creditcard, doe dan direct aangifte bij de plaatselijke politie en vraag altijd een schriftelijke verklaring (proces-verbaal of BO). Schrijf voor vertrek het telefoonnummer van je bank of creditcardorganisatie in je agenda of op een briefje en neem dat mee. Zo kun je de pas na verlies of diefstal in het buitenland direct blokkeren. Sla het telefoonnummer ook op in je mobiele telefoon.

Verzekering en medische kosten

Je Nederlandse basisziektekostenverzekering

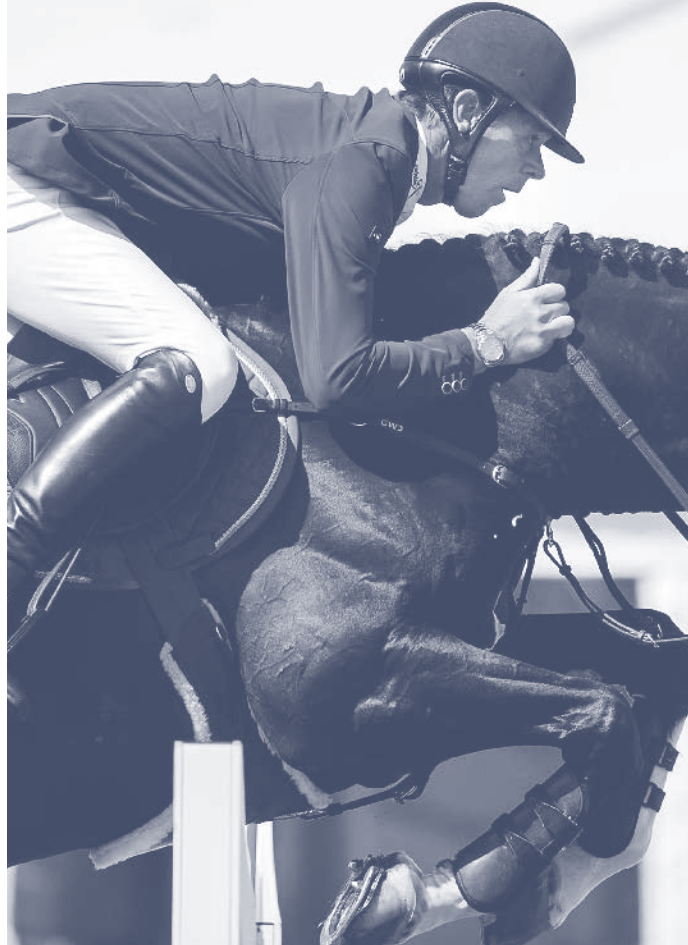

vergoedt doorgaans alleen urgente medische kosten, en slechts tot de hoogte van wat een vergelijkbare behandeling (of medicijnen) in Nederland kost(en). Een reisverzekering kan de extra kosten dekken, evenals die voor het afbreken van de reis bij ongeval of ziekte. Het is daarom verstandig een reisverzekering af te sluiten. Deze verzekering moet dekking bieden voor de medische- en repatriëringskosten. Controleer of je verzekering ook geldt in Brazilië; meestal heb je hiervoor een reisverzekering met werelddekking nodig. Let op: soms vergoedt een reisverzekering alleen de medische kosten als je naast de basisziektekostenverzekering een aanvullende dekking hebt.

Zika

Het zikavirus heeft zich verspreid naar verschillende gebieden in Latijns- en Midden-Amerika. Het zikavirus kan zikakoorts veroorzaken. Het virus wordt verspreid door zogenaamde Aedes-muggen. Er zijn

aanwijzingen dat een infectie tijdens de zwangerschap schadelijk kan zijn voor het ongeboren kind. Bent u zwanger of wilt u zwanger worden? Overleg dan uit voorzorg met een arts of een reis naar deze gebieden noodzakelijk is en stel de reis uit als deze niet noodzakelijk is. Dat is een advies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Meer informatie over het zikavirus vindt u op de websites van het RIVM, het LCR en de WHO.

Holland Heineken House

Het Holland Heineken House is de traditionele ontmoetingsplaats tijdens de Olympische Spelen voor de Nederlandse sportwereld. Het is het officiële nationale huis van Nederland, waar NOC*NSF de gastheer is en Heineken de locatie faciliteert en organiseert. In Rio opent het Holland Heineken House voor de dertiende keer haar deuren. Het huis ligt in het hart van de stad in de populaire wijk Ipanema, op loopafstand van de wereldberoemde stranden en de sportlocaties van het roeien en beachvolleybal.

Het Holland Heineken House heeft een grote fanzone waar bezoekers op schermen naar de wedstrijden kunnen kijken, zelf sport kunnen beoefenen of ontspannen aan de rand van het zwembad. Voor de bezoekers worden diverse sportactiviteiten georganiseerd. Er zijn diverse horecafaciliteiten, zoals een bakery en een restaurant. 's Avonds worden de medaillewinnaars hier gehuldigd en vinden er optredens plaats van topartiesten. Het Holland Heineken House is van 5 – 21 augustus 2016 geopend van 11:00 uur 's ochtends tot 01:00 uur 's nachts. Je kan online kaartjes bestellen voor het Holland Heineken House op: www.hollandheinekenhouse.nl. Een ticket geeft toegang tot het Holland Heineken House en al haar openbare faciliteiten. Het ticket is op de gekozen datum gedurende de hele dag geldig, als bezoeker kun je het huis meerdere keren op die dag bezoeken. Met vragen over het Holland Heineken House kan je altijd terecht op:

Twitter: [@Heineken_House](https://twitter.com/Heineken_House)

Facebook: <https://www.facebook.com/hollandheinekenhouse>

Holland Lounge

Tijdens de Paralympische Spelen kunnen Nederlandse supporters, vrienden en familie van leden van TeamNL elkaar ontmoeten in de Holland Lounge van HotelNL. HotelNL is te vinden in Novotel RJ Barra da Tijuca aan de Av. Lúcio Costa, 5210. Meer informatie over deze ontmoetingsruimte is te vinden op www.paralympisch.nl/rio2016.

'Als geboren en getogen Texelaar móet je wel fan zijn van Dorian van Rijsselberghe, toch? Inmiddels woon ik niet meer op het eiland, maar ik blijf 'onze' Dorian in de gaten houden. Toen hij in 2012 goud won tijdens de Spelen in Londen, was ik zo trots als een pauw. Kort daarna kwam het nieuws dat windsurfen op de Olympische Spelen zou worden vervangen door kitesurfen. Ongelooflijk vond ik het. Volgens mijn ouders was het op Texel hét gesprek van de dag. Gelukkig werd die beslissing teruggedraaid en mag Dorian in 2016 gewoon schitteren in Rio. Ik ga zeker naar zijn wedstrijden kijken. Nu maar hopen dat hij weer goud pakt!

Melissa de Jong

De Spelen en de toegangskarten

ATPI Sports Events is voor de Olympische en Paralympische Spelen 2016 door NOC*NSF en Rio2016 aangewezen als Official Ticket Agent voor de verkoop van entreekaarten. Schaf je entreekaarten aan via andere kanalen dan de officiële, dan loop je het risico dat je vervalste of ongeldige plaatsbewijzen krijgt en daardoor uiteindelijk niet bij de evenementen binnenkomt. Zonder geldig entreebewijs zal het, vanwege de strenge beveiliging, evenmin mogelijk zijn om in de omgeving van veel van de sportaccommodaties te komen. Voor meer informatie zie: www.atpi.com/olympischespelen.

Bekijk voor het complete programma van de Olympisch Spelen: www.rio2016.com.

Bij bezoek wedstrijd:

- Wees op tijd bij de Olympische accommodaties en reken op lange reistijden.
- Neem het openbaar vervoer, zo kom je het snelst en het dichtst bij de sportaccommodatie.
- Zorg dat je geldige tickets hebt.
- Koop geen tickets op de zwarte markt, deze zijn vaak vervalst.
- (Plastic) flessen, alcohol, vuurwerk, spandoeken, stokken, enzovoort mogen de sportaccommodaties niet in, zie voor meer informatie: www.rio2016.com.

Handige woorden en zinnen

Groeten

Hallo:	olá (ola)
Doei:	adeus (adeews)
Goedemorgen:	bom Dia (bon dijiea)
Goedemiddag:	boa tarde (boa tardju)
Goedenavond:	boa noite (boa noitju)

Vragen hoe het gaat

Hoe is het?:	Como está? (como esta?)
Goed/heel goed:	bem/muito bem (beng/moeitoe beng)
Slecht:	mal/muito mal (maw/moeitoe maw)

Ik heet... : Meu nome é ...
Wat is je naam? : Qual é o seu nome? (koe-al è oe seew nomie)

Ik kom uit Nederland: Eu sou da Holanda (eeuw soo daa olandaa)

Ik spreek Engels: Falo Inglês (faloe ingleesj)
Spreekt u Engels?: Você fala Inglês? (Footsjie fala ingleesj)

Ik begrijp het niet: Não percebo (noa perceboe)
Kunt u dat herhalen? Pode repetir? (podje repetir)

Alstublieft: por favor (poer favor)
Dank u wel: obrigado/a (obrigadoe/da)
wanneer je man bent is het oe,
wanneer je vrouw bent a.

Geen dank: de nada (dje nada)
Pardon: desculpe (dieskoelpie)

Hulp vragen

Hoe laat is het? : **Que horas são? (kee horas sao)**
Help! **socorro! (Socogo!) – alleen als je in gevaar bent**

Reizen

Waar is de bar?: **Onde está o bar?**
Links: **a esquerda**
Rechts: **a direita**
Rechtdoor: **siga sempre a direito**
Stop!: **pare**

Waar kan ik een taxi nemen?:

Onde posso arranjar um taxi?

heeft u een plattegrond van de stad?:

Voce tem um mapa da cidade

Wat is de weg naar het strand:

Qual é o caminho para a praia?

Wat is de weg naar het stadion?:

Qual é o caminho para o estádio?

Eten en drinken

Kan ik het menu zien?:

Pode me dar o menu, por favor?

Hoe laat is het ontbijt?:

Quando é servido o cafe da manha?

Hoe laat is de lunch?:

Quando é servido o almoco?

Hoe laat is het diner?:

Quando é servido o jantar?

Een biertje, alstublieft:

Eu gostaria a cerveja, por favor

Ik wil graag een glas rode wijn:

Eu gostaria vinho tinto, por favor

Ik wil graag een glas water:

Eu gostaria a agua, por favor

Mag ik alstublieft de rekening?:

Por favor traga-me a conta

Waar is de wc voor vrouwen/mannen?:

Onde é o banheiro das meminas/das meminos?

Belangrijke contactgegevens en handige informatie

Bereik het ministerie van Buitenlandse Zaken en de Nederlandse vertegenwoordiging in Brazilië

Het ministerie van Buitenlandse Zaken is 24 uur per dag, 7 dagen in de week te bereiken via het 24/7 BZ Contactcenter: **+31 247 247 247**
Ook via het nummer **+55 21 2157 5400** van het consulaat-generaal in Rio word je automatisch doorgeschakeld naar het 24/7 BZ Contactcenter.

TIP: sla het nummer +31 247 247 247 al voor vertrek op in je telefoon, en download de 24/7 BZ Reis app!

Overal dichtbij met het 24/7 BZ Contactcenter

Met het 24/7 BZ Contactcenter heeft u ook in Brazilië het ministerie van Buitenlandse Zaken op zak. Ga goed voorbereid naar de Olympische Spelen, zet +31 247 247 247 vandaag nog in uw telefoon en volg ons op Twitter via @247BZ. Dan is Nederland waar je in Brazilië ook naartoe gaat, overal dichtbij.

+31 247 247 247

Overal dichtbij

Bekijk voor vertrek het reisadvies van de Rijksoverheid op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/reisadviezen/brazilie>. Daarnaast kan je via de website van het ministerie van Buitenlandse Zaken registreren als bezoeker. Je ontvangt dan automatische berichtgeving in geval van calamiteiten.

E-mail: RIO-NLenOS2016@minbuza.nl

Twitter: @247BZ of @NLenOS2016

Internet: <http://brazilie.nlabassade.org>

Volg ons op Facebook (<http://www.facebook.com/NLenOS2016>) en Twitter (@NLenOS2016).

Reis je naar andere steden/gebieden?

Alle contactgegevens van de Nederlandse vertegenwoordigingen in Brazilië kan je vinden in de 24/7 BZ Reis app of op onze website: <http://riodejaneiro.nlconsulaat.org/organization> of <http://brazilie.nlabassade.org>.

Informatie over de Spelen, toegangskaarten en het Holland Heineken House

NOC*NSF: www.nocnsf.nl

Team NL platform:

<https://teamnl.org/> en de TeamNL app (via App store of Google Play)

De officiële website RIO2016:

<http://rio2016.com/en>

Internationaal Olympisch Comité:

<http://www.olympic.org/>

<http://riodejaneiro.nlconsulaat.org/you-and-country/zomerspelen-2016>

Facebook

<http://www.facebook.com/NLenOS2016>

Holland Heineken House:

www.hollandheinekenhouse.nl

Entreekaarten en reizen via ATPi:

www.atpi.com/rio2016/olympische-spelen/

Officiële verkooppunten toegangskaarten Rio 2016:

www.rio2016.com/tickets.

Handige adressen en telefoonnummers

Pop-up Ambassade, voor al je consulaire vragen (in het Holland Heineken House)

Av. Borges de Medeiros, 701 - Leblon,
Rio de Janeiro - RJ, 22283-040

Nederlandse consulaat-generaal in Rio

Av. Ataulfo de Paiva 204/ 6de verdieping, Leblon,
Rio de Janeiro -RJ- 22440-033

Raadpleeg voor de Nederlandse ambassade
en overige vertegenwoordigingen

<http://brazilie.nlabassade.org/organization>

Holland Heineken House

Clube Monte Líbano

Av. Borges de Medeiros, 701 - Leblon,
Rio de Janeiro - RJ, 22283-040

<http://www.clubemontelibano.com.br/>

SOS International +31 20 651 51 51

ANWB Alarmcentrale +31 70 314 14 14

Eurocross Assistance +31 71 36 41 242

In Brazilië vanaf elke telefoon:

Medische hulpdiensten 192

Brandweer 193

Politie 190

Toeristenpolitie (DEAT):

Av. Humberto de Campos 315, Leblon

Tel: 2332-2924

Raadpleeg voor ziekenhuizen per wijk:

<http://www.easyexpat.com/nl/guides/brazilie/rio-de-janeiro/gezondheid/ziekte-hulpverlening.htm>

Hoe bel je?

Naar Brazilië: eerst 0055

Naar Nederland: eerst 0031

In Brazilië moet je, als je lokaal belt, een provider kiezen om naar buiten de stad te bellen. In vele gevallen gebeurt dit automatisch als je geen provider kiest. Laat in alle gevallen de eerste 0 van het lokale nummer weg.

Handige links

Apps voor iOS (iPhone formaat) visit.rio (via App store of Google Play)

Embratur (toerisme) <https://www.facebook.com/>

VisitBrasil en <http://www.visitbrasil.com>

Rio de Janeiro, toerismesite van de gemeente

(Engels): <http://visit.rio/en/home-2/>

‘Verre reizen maken: mijn man en ik doen niets liever. Samen hebben we al veel van de wereld gezien. Maar Brazilië, daar zijn we nog nooit geweest. De keuze voor onze reisbestemming van 2016 was dan ook snel gemaakt! Het lijkt mij fantastisch om de Olympische Spelen van dichtbij mee te maken. Om de sfeer te proeven van zo’n groot sportevenement, om het Olympisch vuur te zien branden en natuurlijk om ‘onze’ sporters aan te moedigen tijdens de wedstrijden. Of we helemaal in het oranje gaan? Wat denk je zelf! Naast de Olympische Spelen willen we ook graag andere bezienswaardigheden van Brazilië bekijken. Maar de Spelen worden ongetwijfeld het hoogtepunt!’

Karin Winters

Colofon

Uitgave van:
ministerie van Buitenlandse Zaken

Eindredactie/coördinatie:
ministerie van Buitenlandse Zaken

Vormgeving en opmaak:
GH+O communicatie en creatie

Fotografie:
ANP

Drukkerij:
Xerox/OBT

Ondanks het betrachten van de grootst mogelijke zorgvuldigheid kunnen de uitgevers niet verantwoordelijk worden gesteld voor onverhoopt foute gegevens in dit boekje, mede vanwege mogelijke wijzigingen in actualiteit. Check daarvoor altijd de in dit boekje genoemde websites!

Overal dichtbij met de 24/7 BZ Reis app

Met de 24/7 BZ Reis app heeft u ook in Brazilië het ministerie van Buitenlandse Zaken op zak. Ga goed voorbereid naar de Olympische Spelen en download de 24/7 BZ Reis app vandaag nog. Dan is Nederland waar je ook naartoe gaat, overal dichtbij.

